

תקציר אישי – אוטו-אתנוגרפיה, רפלקסיביות במחקר

רפלקסיביות באנתרופולוגיה: המשכיות ומספר אתנוגרפיות בשני חלקי השדה הקיבוצי נדרשו להבנת תפקידי במחקר

ראובן שפירא, מכללה אקדמית הגליל המערבי, shapi_ra@gan.org.il

0542-209003 ,04-6320597

האנתרופולוג מתקשה לפענח את השפעות הקונטקסט(ים) על שדהו משום שאינו מתצפת בו(הם) והנחקרים לא מודעים להשפעותיו(הם) ו/או שלא מתייחסים אליהן בשל ראייתן כשוליות ו/או מובנות מאליהן לעומת כוחות השדה שנחשפים בעדויותיהם ובחוויותיו. ממליצים לאנתרופולוג לחקור לפחות שני שדות ברי-השוואה לקבלת פרספקטיבה, אולם כך אפשר שיוחמצו השפעות הקונטקסט(ים) של שניהם וייתכן חוסר רפלקסיביות לגבי תפקידו במחקר השדה. פוקו לימדנו שהכוח מתחזק מהיותו נסתר בהקשותו להתנגד לו; רבי-הכוח בקונטקסט הקיבוץ הראשי, הארגונים הבין-קיבוציים (להלן: אב"קים) הצליחו בקואופטיציית החוקרים לכוונם שיימנעו מחקירת אב"קים להסתרת כוחם, והאנתרופולוגים כדרכם לא חקרו קונטקסט ראשי זה של הקיבוצים. כשחקרתי אב"קים קטנים וחדשים יחסית החמצתי כדרך אנתרופולוגים שהקונטקסט הראשי, אב"קים וותיקים גדולים וחזקים עיצבו את הפרקטיקות האוליגרכיות שחזקו את ראשי נחקריי. ההיסטוריונים שחשפו את כוח ראשי האב"קים הוותיקים לא הסבירו כמוני בתיאוריות מדעי החברה ולא שעו לאתנוגרפיות קיבוצים שעשיתי בהמשך, וחוקרי חברה התעלמו מהן ומגילויי על אוליגרכיציית השדה הקיבוצי. כשחיפשתי להבינם מצאתי שאני כמותו ילד שצעק "המלך עירום", ממצאי חשפו שמחקרם פונקציונליסטי, מוטה וטוען חצאי-אמיתות על הקיבוץ, אבל בניגוד לסיפור של אנדרסן הם לא מודים בשגיאותיהם גם אחרי שהאמת נחשפה ומתעלמים מממצאי, ככל הנראה להגנת קריירות אקדמיות שהתבססו על השגיאות.

מסקנה: הרפלקסיביות לתפקידי בחקר הקיבוץ נתאפשרה בשל ריבוי אתנוגרפיות באב"קים ובקיבוצים, ומכאן שאם ממצאי אנתרופולוג מערערים על מקובלות הדיסציפלינה עליו לחקור נוסף על שני שדות ברי-השוואה גם את הקונטקסט הראשי שייתכן ועיצב את שניהם (ראו אוטו-אתנוגרפיה ב-Serendipity in Anthropological Research וספרי "האמת על הקיבוץ").